

ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ЯК ШЛЯХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ

Компетентнісний підхід в економічній освіті передбачає результативно-цільову спрямованість через трансформацію набутих знань, умінь, навичок студентом у формування його готовності практично діяти, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях. Тому цей підхід знаходиться у центрі уваги багатьох учених (Г. О. Балл, Л. М. Ващенко, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюн, Н. В. Кузьміна, А. К. Маркова, О. Т. Шпак та ін.). Доведено, що ключовими компетенціями майбутнього спеціаліста є здатність працювати самостійно без постійного керівництва; здатність брати на себе відповідальність за власною ініціативою; здатність виявляти ініціативу; готовність помічати проблеми та шукати шляхи їх вирішення; уміння аналізувати нові ситуації й застосовувати вже наявні знання для такого аналізу; здатність взаємодіяти з іншими; здатність застосовувати будь-які знання за власною ініціативою; уміння приймати рішення та т.ін.

Вчені визначають поняття "професійна компетентність", як здатність особистості здійснювати професійну діяльність на основі набутих професійних компетенцій, які сприяють розвитку творчого потенціалу особистості, професійному саморозвитку та самовдосконаленню [1, с.108].

Водночас, самостійність — це насамперед свідоме мотивування дій та їх обґрунтованість, не піддавання чужим впливам, прагнення і здатність чинити відповідно до своїх особистих переконань. Вона виявляється нерівномірно і специфічно в різних видах діяльності. Так, побутова практична і пізнавальна форми самостійності, хоч і мають певну спільність, виявляються в кожному виді діяльності неоднаково. Найвищий рівень самостійності в її загальному значенні передбачає не просто відтворення зразка розумової чи фізичної дії, а внесенням суб'єктом у працю свого суб'єктивного нового розуміння, створення власного способу мислення і дії. Отже, як бачимо самостійність, як риса особистості кожного спеціаліста, зокрема майбутнього економіста відіграє важливу роль.

Формування самостійності студентів можливе шляхом широкого застосування наступних педагогічних технологій навчання. Технологія проблемного навчання, що вивчалась вченими Т. В. Кудрявцев, А. М. Матюшкін, М. І. Махмудов та ін., включає в себе дослідницьку діяльність, що сприяє засвоєнню студентами не лише системи знань, умінь, навичок, а водночас формує здатності до самостійного пошуку знань шляхом власної творчої діяльності. Технологія проектного навчання, в основі (використання, розвиток і збагачення власного досвіду студентів), диференційованого навчання (самостійний вибір студентом рівня засвоєння навчальної дисципліни, відповідно до їх мотивації, інтересів, пізнавальних можливостей чи потреб, ґрунтується на урахуванні психологічних властивостей та реалізується у варіативності темпі вивчення матеріалу, диференціації завдань)

Література

1. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. — Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2011. — 412 с.

*Ярошенко І.С., к.ю.н.,
доцент кафедри цивільного та трудового права*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАУКОВОЇ РОБОТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Наукова робота студентів є складовою професійної підготовки, що передбачає навчання студентів методології і методики дослідження, а також систематичну участь у дослідницькій діяльності, оволодіння технологіями і вміннями творчого підходу до дослідження певних наукових проблем.

Науково-дослідна робота полягає в пошуковій діяльності, яка спрямована на пояснення явищ і процесів, установлення їх зв'язків і відношень, теоретичне й експериментальне обґрунтування фактів, виявлення закономірностей за допомогою наукових методів пізнання. Унаслідок пошуко-

вої діяльності суб'єктивний характер «відкриттів» студентів може набувати певної об'єктивної значущості та новизни.

Серед елементів науково-дослідної роботи студентів найбільш значущими є: навчання студентів елементів дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості; наукові дослідження, що здійснюються студентами під керівництвом викладачів. При цьому, наукове дослідження має бути результатом самостійного розроблення певної наукової проблеми студентом, містити результати власного пошуку, власні висновки.

Від початку перебування у ВНЗ кожен студент має брати участь у наукових пошуках, планових дослідженнях своїх викладачів, упровадженні на практиці досягнень науки. Наукова творчість студентів стала традиційним засобом розвитку майбутніх спеціалістів.

При формуванні навичок наукової роботи студентів, слід звертати увагу на розвиток у них умінь пошукової, дослідницької діяльності, творчого розв'язання навчальних завдань, а також формування вмінь застосування методів наукових досліджень на практиці.

Найпоширенішими видами студентської науково-дослідної роботи є дослідження, пов'язані з виконанням навчальних завдань; студентські наукові гуртки, проблемні групи, об'єднання; написання курсових, дипломних, магістерських робіт, участь у всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт і всеукраїнській студентській олімпіаді тощо.

Слід зазначити, що саме дослідження, пов'язані з виконанням навчальних завдань, формують у студентів досвід наукового аналізу при збиранні фактичного матеріалу для практичних занять. Одночасно студенти здобувають досвід вивчення та критичного аналізу наукової літератури. Суттєву роль відіграє написання рефератів, есе, доповідей, виконання творчих робіт із залученням до них зібраних студентами матеріалів. Важливе значення має виконання індивідуальних завдань творчого характеру. Вони сприяють формуванню навичок вивчення юридичної практики у її взаємозв'язку із наукою. Мета цього виду діяльності — формування наукового світогляду, сприяння молодим дослідникам в опануванні методології і методів наукового пошуку. Її ефективність залежить від скоординованості всіх компонентів системи професійної підготовки, спрямованості мотиваційної сфери студента на дослідницький пошук з першого до випускного курсу, особистісно-діяльнісного підходу до навчання.

Виконання науково-дослідницької роботи у процесі вивчення цивільного процесуального права відбувається при оптимальному співвідношенні репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимальному насиченні занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Формування навичок наукової роботи здійснюється в три етапи. Перший етап — підготовчий, коли основним завданням є отримання відповіді на питання «Хто?» або «Що?». На цьому етапі формуються основні навчальні вміння, встановлюються елементарні причинно-наслідкові зв'язки, суттєво закріплюється навчально-пізнавальна мотивація, для якої характерна зацікавленість способами здобуття знань. А це, в свою чергу, дозволяє скерувати інтерес студентів на оволодіння першоосновами справжнього наукового дослідження.

Другий етап — розвиток дослідницьких умінь. Пізнавальна діяльність спрямована на встановлення зв'язків між явищами та об'єктами, яких на перший погляд не існує. Змістом діяльності стають розуміння взаємообумовленості процесів у системі права, певних закономірностей, правових механізмів. На цьому етапі студенти вчаться узагальнювати дані на більш високому рівні. Завданням діяльності є відповідь на питання “Чому?”, “Як?”. Також збільшується частка самостійної дослідницької діяльності. Вони вчаться обирати методику роботи (під керівництвом викладача), фіксують результати, проводять їх аналіз.

Третій етап — самостійна наукова діяльність студентів. На цьому етапі відбувається вивчення і оволодіння науковими методами досліджень. Студенти вчаться самостійно обирати відповідну методику роботи, визначати її доцільність, можливість отримання достовірних і порівняльних даних. Сформовані дослідницькі вміння дозволяють студентам проводити самостійні наукові пошуки.

В сучасних умовах розвитку юридичної науки знання про цивільний процесуальний порядок захисту прав особи залишаються одними із основних складових змісту юридичної освіти. Ці знання потрібні для розв'язання важливих життєвих проблем особистості, для свідомого використання їх у повсякденному житті. Virішення наукових завдань із цивільного процесу дозволяє зміцнювати міжпредметні зв'язки, особливо з такими науками, як цивільне, трудове, сімейне право, господарський та адміністративний процеси. Вони сприяють розвитку логічного мислення, формують у студентів навички аналізу й синтезу інформації.

Навчаючись у вузі, студенти повинні набути вмінь аналізувати проблему відповідно до поставлених вимог, перетворювати її в ряд окремих проблем, складати план і етапи вирішення проблеми, формувати гіпотезу, перевіряти отримані результати теоретично і практично